

Yeşaya, altmış üçüncü bölüm

- I. Yahuda'yla ilgili peygamberlikler (1-12)
- II. Uluslarla ilgili peygamberlikler (13-27)
- III. Efraim ve Yahuda'yla ilgili uyarıcı önbildiriler (28-35)
- IV. Tarihsel parantez: Sanherib'in saldırıları ve Hizkiya'nın hastalığı (36-39)
- V. Tanrı'nın yüceliği ve görkemi (40-48)
- VI. Rabbin acı çeken Uşağı (49-57)
- VII. Yüreklendirici son sözler ve peygamberlikler (58-66)**
  - A. Uyarı borusu çalınır (58)
  - B. Tanrı, aralarında adam olmadığını gördü (59).
  - C. Tanrı'nın yüceliği İsrail üzerine doğdu (60).
  - Ç. Kurtuluş kalkınmaya yol açar (61).
  - D. Tanrı'nın vaatleri, dua gereksinimini ortadan kaldırmaz (62).
  - E. Kırmızı giysiyle bu gelen kimdir? (63)**
    1. Tanrı'yla Yeşaya arasındaki diyalog (63:1-6)
    2. Tanrı'nın İsrail'e göstermiş olduğu iyilik (63:7-9)
    3. İsrail'in Tanrı'ya karşı hainliği ve sonucu (63:10-19)
      - a. Tanrı'nın öfkesi (63:10)
      - b. İsrail'in Tanrı'nın eskiden yaptığı görkemli işleri anımsayarak yalvarışı (63:11-19)

63:1-7 ayetleri, Tanrı'yla Yeşaya arasındaki bir dialogdur.

Yeşaya: «Edom'dan, kırmızı giysiyle Botsra'dan bu gelen kimdir? Giysisinde görkemli, gücünün büyüklüğü içinde bu yürüyen kimdir?»

Rab: «O Ben'im, Ben ki, doğrulukla söylerim, kurtarmakta kudretliyim.»

Yeşaya: «Niçin giysinde kırmızılık var ve niçin giysin masarada üzüm çiğneyenin giysisi gibi?»

Rab: «Öfkemde onları çiğnedim» (63:3-7).

63:1 Edom: Yakup'un ikiz kardeşi Esav, çok sayıdaki ev halkı ve edindiği mal için yeterince geniş bir yer bulmak üzere Seir Dağı'na göç etti (Tekvin 25:30; 36:1,8). Burası ¹Edom ülkesinin başlangıcıydı. Oturdıkları yöre, Ölü Denizi'nden Akabe Körfezi'ne uzanan dağlık yayla bölgesiydi. Uzunluğu yaklaşık 160 ve genişliği 65 kilometreydi. Edom, Seir ya da Seir Dağı olarak tanınırdı.

Edomlular'un Seir Dağı'na ilk geldiklerinde Horiler orada oturuyordu (Tekvin 14:6). Emirler tarafından yönetiliyorlardı (Tekvin 36:29,30). Esav'ın karılarından biri olan Oholibama, emir Ana'nın kızıydı (Tekvin 36:2,25). Esav'ın oğullarıyla torunları da emirdi (Tekvin 36:15-19,40-43). Zamanla Edomlular Horiler'i kovaladı ve yok etti (Tesniye 2:12,22).

Edom, arkeologların saptadıklarına göre, İ.Ö. 13. yüzyılında kuruldu. Dört yüz yıl süresinde emirlerin gücü azalınca, Edom krallık oldu. İsrail daha kral seçmeden Edom'un sekiz kralı olmuştu (Tekvin 36:31-39). Bunlardan biri, Mısır'dan çıkan İsrail'in Edom'dan geçmesini yasakladı (Sayılar 20:14-21). Kutsal Yazı'dan başka 13. yüzyıldan kalan Papirüs Anastasi VI adlı belgede de Edom'un adı geçer.

Kral Saul Edomlular'ı yendi (1. Samuel 14:47). Davut da Edom'la çatıştı, savaşlarda onun üstesinden geldi ve Edom'da garnizonlar kurdu (2. Samuel 8:1,14; Mezmur 60 [başlığı dahi]). İsraili askerler, altı ay boyunca Edomlu erkekleri öldürmeye koyuldu (1. Krallar 11:15,16). Süleyman Etsyon-geber ve Elot'u kurdu (2. Tarihler 8:17,18). Özellikle Etsyon-geber Süleyman tarafından titizlikle tasarlanmıştı. Yapılar kuzey rüzgarının en güçlü estiği açığa doğru kuruldu. Demir ve bakırı eritmek, arındırmak için harlı ateşlere gereken hava akımı rüzgar gücüyle sağlanıyordu. Maden Akabe yataklarından çıkıyordu.

Edom, İ.Ö. 847 yılında Yehoram'ın krallığında Yahuda'ya karşı ayaklanarak bağımsızlığa kavuştu (2. Krallar 8:20,22). Yaklaşık elli yıl sonra Yahuda kralı Amatsya Edom'u yendi (2. Krallar 14:7). İ.Ö. 735 yılında Suriye kralı Rezin, Yahuda'yla savaşırken Elot'u (Elat'ı) ele geçirdi ve oradaki Yahudiler'i kovdu (2. Krallar 16:6).

Asurlar'ın Edom'la ilişkisi vardı. III. Adad-Nirari'den başlayarak (İ.Ö. 800) Aşur-banipal'in egemenliğine dek (İ.Ö. 686-633 yılları) Edom'un adı ¹Asur çiviyazılarında geçer. Yahuda gibi Edom da Asur'a vergi ödüyordu.

İ.Ö. 586 yılında ¹Babil Yahudalılar'ı Babil'e sürdüğünde Edom'un sevinci sonsuzdu. Edomlular ¹Filistin'in güney kesimlerini ele geçirmeye başladı. Zamanla ¹Hebron'a dek ilerlediler. Ne var ki, Edom da Babil'in pençesine düştü. Yıllar sonra Romalılar Edom'u ele geçirdi. İ.S. 70 yılında ¹Yerusalem'in yıkılmasından sonra Edomlular'dan başka bir haber duyulmaz.

---

¹Eklere Kutsal Kitap'ta Adları Geçen Önemli Yerler kaynağından alınan notlara da bakın.

Kutsal Yazı'da Edom, gelecekteki yargıların verileceği yer olarak geçer (34:5,6). İsrail'in tüm komşuları arasında yalnız Edom, Tanrı'nın acımasına ilişkin hiçbir vaat almadı. (Tenney, Merrill C.: The Zondervan Pictorial Bible Dictionary; Zondervan, Grand Rapids, Michigan, 1966, sayfa 233-234).

Edom'la İsrail arasındaki çekişmelerin tarihi bu iki ulusun babalarına dek uzanır. Esav, kardeşi Yakup'u öldürmeyi tasarlıyordu (Tekvin 27:41). Edom'un bütün tarihi boyunca aynı zorbalık ruhu ülkede de görülüyordu. Bazı örnekler şunlardır:

1. Edom, Mısır'dan çıktığında İsrail'in ülkesinden geçmesini yasakladı (Sayılar 20:14-21).
2. Edom İsrail'in düşkünlüğünden sürekli yararlanmaya çalışıyordu (2. Tarihler 28:17; Hezekiel 25:12-14; 35; Amos 1:11-12; Obadya 10).
3. Edom Yerusalem'in sıkıntısına, özellikle Babil'in eline düştüğüne (Mezmun 137:7) sevinirdi (Obadya 12,13). Bu nedenle yargılanacağı, peygamberler tarafından bildirildi (Özellikle 34:6-10,17'le ilgili notlara bakın; Yeremya 49:12,13).
4. İsa Mesih'i bebekken öldürmeye çalışan Hiroses Edomlu'ydu (Matta 2:13,16-18).
5. İsa Mesih'i alaya alan Hiroses Antipas (Luka 23:11) da babası tarafından Edomlu'ydu.

Yukarıdaki olaylar ve Edom'un aşağıdaki nitelikleri onun, Tanrı'nın düşmanlarını simgelemek için uygun olduğunu gösterir.

1. Gururu

Şeytan ve cinler, gururları yüzünden cennetten kovuldu (14:13,14). Gurur, Edom'un günahının köküydü (Yeremya 49:16; Obadya 3). Tanrı, Edom için kardeşinden daha düşük bir konum belirledi (Tekvin 25:23). Edom bunu alçakgönüllülükle kabullenseydi, özyapısı erdemli bir güzellik kazanacaktı. Ne yazık ki, Tanrı önünde gurur duyacağı hiçbir şeyi yokken kendini yüceltmeye kalktı.

2. Nefreti

Yakup'la Esav yalnız kardeş değil, ikiz kardeştiler. Bu ilişkileri onları birbirlerine sıkı bağlamalıydı, birbirlerini her zorlukta desteklemeliydiler. Ne yazık ki, aralarındaki kan bağı kopmuştu, Edom, İsrail'e karşı son bulmaz bir nefret, yırtıcı bir öfke besliyordu (Hezekiel 35:5; Amos 1:11). Elinde olsaydı kardeşini yener, egemenliği altına alırdı (Hezekiel 35:10). Bunu yapamadı, ama kardeşinin ezilmesine ve yıkımına sevindi, onun tarihin sayfalarından bütünüyle silinmesini arzuladı (Obadya).

3. Kiskançlığı

Edom'un, iyi otlaklar ve zenginlikler gibi şükredebileceği çok şeyi vardı (33:9; 35:2; 65:10). Yine de İsrail'i kıskanıyordu (Hezekiel 35:11). Bir çorba için sattığı ilkoğulluk hakkını zorla geri almak istiyordu. Ancak İsrail'in ruhsal mirasına değil, yalnızca maddesel yararlarına göz dikiyordu.

4. Zorbalığı

Babilliler Yerusalem'i kuşattığında kaçmaya çalışan Yahudalılar'ı engellemek için, Edom yol ağzında durdu (Obadya 14). Kaçabilenleri öldürdüler (Yoel 3:19). Filistinler ve Fenikeliler'den satın alabildikleri tutukluları da yok ettiler (Amos 1:6,9,11).

Edom'un nasıl İsrail'in sınırında bulunuyorsa, günah da iyiliğin kenarında pusuda bekler, fırsat kollar. Kişisel yaşamda günah işlemek isteyen doğa, doğruluk yapmak isteyen doğayı alaya alır, tehdit eder, ezer, engeller. Günah doğası tek bir savaşta yenilmez. Yaşam boyunca süren her çaba, bu ölmeyen düşmanı yenilgiye zorlamalıdır.

kırmızı esvapla: Kurtarıcı'nın kana batmış giysisiyle gelmesi gerekir, çünkü yalnız O'nun çarımhtaki ölümü dünyanın günahıtan arındırılması için tek olanağı sağlar. İsa Mesih'in kanlı kurtulmalık olması, gerçek inancın merkezidir (1. Korintliler 11:23-26).

Kanlı giysisi Kurtarıcı'nın sürdürdüğü savaşın çetinliğini, karşılaştığı engellerin gücünü ve acısını, açtıkları yaraları gösterir. Ne var ki, O hepsinin üstesinden geldi.

¹**Botsra:** (34:6)

bu gelen kimdir: Yeşaya (sorusuyla tüm çağlardaki Tanrı bağlılarını temsil ederek), kanlı bir çatışmadan dönen zaferli bir kişiyi gördü, «Bu gelen kimdir?» diyerek sordu. Bunun yanıtında, doğuya özgü bir biçimde örnekle anlatılarak Mesih'in özyapısı ve görevleri belirtilir. Yengiyi Kazanan'ın giysisi temiz asker üniforması değildir. Giysisi görkemli olmasına karşın kana batmış oluşu, Yeşaya'nın «Bu gelen kimdir?» sorusunu sormasına neden oldu. Yeşu da, karşısında elinde yalın kılıç duran bir adama «Sen kimsin?» diyerek sormuştu (Yeşu 5:13-15). İsrail, Tanrı'ya hayran kalarak aynı soruyu şu biçimde sordu: «Senin gibi kim vardır, ya Rab?» (Çıkış 15:11). Bu Gelen, yalnız Edom üzerindeki yengiyi bildirmedir. Tanrı'nın kutsal saydığı bütün çocuklarının düşmanlarını, Edom'un simgelediği tüm kötülüğün güçlerini yenişini kutluyordu. İnsanoğlunun en büyük düşmanı günahıtır. Günah ise ölümü doğurur (Yakup 1:15). Ne var ki İsa Mesih, ilk Diriliş sabahında mezardan kalkarak günahı ve ölümü yendi.

Yengisiyle övünerek meydana çıkar.

Görünüşü, giysisi şan, kan parlar.

Ne güçlü adımlarla yürür, ne yücelikle yol alır.

Görkemli ve ciddidir adımları.

Uludur yüzü, doğrudur sözü.

Kimdir bu güçlü yiğit, kimdir bu Kurtarıcı?

(N.F., Bay Norris'ten esin alarak, 06.10.93

[Henry, Matthew: Commentary on the Whole Bible,
IV. Cilt, Yeşaya'dan Malaki'ye; Fleming H. Revell
Company; Edinburgh (1712), sayfa 367].)

Kuvvetinin büyüklüğü içinde bu yürüyen kimdir?: Bu sorunun yanıtı hemen duyuldu -- «O Ben'im!» Bu «Ben» kimdir? Konuşan, Kendini şu niteliklerle tanıttı:

1. «Doğrulukla söylerim» (45:19).

Temeli doğruluk olan her düzeltim ve kurtuluş, düzeni bozan her etkenin kökünü saptar ve söker.

2. «Kurtarmakla kudretliyim».

Tanrı'dan başka hiç kimse kendini bu biçimde tanıtamaz.

kurtarmakta kudretliyim: «İsa» adı, «Kurtarıcı» anlamına gelir (Matta 1:21). Mesih'in Kendi ölümüyle sağladığı kurtuluş güçlüdür. O insanları günahın tüm eyleminden -- cezasından, gücünden ve sonuçlarından -- kurtarır. Sunduğu kurtuluş

1. Her çağ için geçerlidir.

2. Herkesin her günahını, her suçunu bağışlamak için yeterlidir (1. Timoteos 4:10).

3. Günahından dönerek Mesih'i kişisel Kurtarıcısı olarak kabul eden herkesi günahı yenme gücüyle donatır.

İsa Mesih'in sağladığı kurtuluş, bazen yalnız cehennem yargısından kurtuluş olarak düşünülür. Elbette budur! Ama bundan daha da geniştir. İnsanlar yanlış yaşam ilkelerini benimsemiş, yanlış ilişkiler kurmuş, yanlış devinimleri sürdürmüşlerdir. Mesih, O'na inananları bunların hepsinden kurtarır. Mesih'e inanan kişi günahattan kurtulur, şimdi, hemen kurtulur! Yaşam yönü, 180 derece değişerek Tanrı'ya yönelir. Amaçları arındırılır, kutsal düşünceleri benimser, ilişkilerini Tanrı'nın yetkisine bağlı kılar, kalıcı işlere öncelik tanır. Kişinin sonsuz ölüm yargısından özgür kılınışı, kurtuluşunun yalnızca bir parçasıdır. Onun gündelik yaşamında günahın gücünden ve benliğinin egemenliğinden kurtularak isteminin kırılması ve böylelikle Tanrı'nın hizmetinde yararlı olması kat kat daha önem taşır.

4. Her Mesih inancısını cennete kavuşturur.

5. Onu kabul etmeyenleri suçlu çıkarmak için yeterlidir.

İsa Mesih, O'na inananlarla kurtuluşun tüm yararlarını paylaşır. Sağladığı yeni yaşamın güçlü örnekleri, hem Yeni Antlaşma'nın sayfalarında hem tarihte bulunur.

Ne var ki, Mesih'in hem günahattan kurtuluş sağlamaya geldiğini hem de geçmişte ya da gelecekte öç almaya geldiğini anlatan nitelikleri vardır. Kimi noktalarda bu iki olayı niteleyen etkenler aynıdır, kimi noktalarda ayrıdır.

1. Ayrı etkenler

Öç alınca

a. Görkemli oluşu (63:1,5)

1). Giysi

2). Güç

b. Acımazlık (63:1,3)

c. Öfke (63:4)

Kurtuluş sununca

a. Gösterişsizlik (53:2; Matta 11:29; 20:25-28)

b. Çekişme istemezliği (Yuhanna 18:11a)

c. Kayra (Yuhanna 3:17; 12:47)

2. Aynı etkenler

a. Tanrı gücünün açıklanması

b. Verdiği vaatleri yerine getirmekte Tanrı'nın güvenilirliği (1. Korintliler 1:9)

c. Tanrı'nın işlerini sonuçlandırması (Yuhanna 17:4; 19:30)

ç. Tanrı'nın tek başına yengiyi sağlaması

Tanrı alet olarak insanları kullansa da, yengiyi Kendi kolu sağlar. Kimi zaman hiç insansal aracı kullanmamayı yeğledi. Örneğin, Suriye ordusunu korkutup kaçırdığında (2. Krallar 7:5-7) ve Asur ordusunu (2. Krallar 19:35) yok ettiğinde.

İsa Mesih belirli işleri için yardımcıları seçmesine karşın, çoğunlukla O'na kimsenin yardımı dokunmadı. Bu nedenle Mesih'in yalnızlığından söz edilir.

1). O'nun özyapısı, başkasının erişemeyeceği kadar arıydı. Kimse O'nun düzeyinde değildi, O'nun özdeşi olarak O'nunla paylaşımında bulunamadı.

2). O'nun yapmaya geldiği sorumluluk o derecede yüceydi ki, O'nun görev ortağı olmak için kimsenin yeteneği yetmezdi.

3). Dünyanın günahattan kurtuluşunu ancak tek başına sağlayabilirdi.

4). Ruhu incitilince insanların duymadıkları oranda bir üzüntüyü duyar (63:10).

63:2 niçin elbisende kırmızılık var: İsa Mesih akla gelmez mi? Kutsal Yazı'da Mesih İsa şöyle açıklanır: «Kana batmış bir giysi kuşanmış. Adı «Tanrı'nın Sözü» diye biliniyor» (Vahiy 19:13). Görkemle görünen, gücünün taşkınlığıyla yürüyen bu kişi, uşakların işiyle -- masarayı basmakla -- uğraşmış olabilir mi?! Evet, İsa Mesih dünyaya alçak işlerle de hizmet etmeye geldi. «Kendine özgü yücelikten soyunarak uşak özdeşliğini aldı. İnsan eşitliğine girerek insan biçiminde belirdi. Kendini alçatarak sözdinlerlik yolunda ölüme dek yürüdü; hem de haç ölümüne» (Filipililer 2:7,8).

63:3 masarayı Ben tek başıma bastım: Tanrı Yeşaya'nın sorusuna olumlu yanıt verdi. Evet, masarada üzüm çiğnemekteydi ama bir benzetme olarak. O zamanlarda Orta Doğu'da masarayı birçok kişi birlikte çalışarak basardı, ama Tanrı'ya yardım eden yoktu. Hiçbir ulus Tanrı'nın davasını benimseyerek Edom'a karşı durmadı. Böylece O'nun düşmanının tarafını destekler gibi oldular. Bunun için Edom'a saptanan cezaya onlar da uğradılar (63:6).

Ayrıca Tanrı, tek başına Yahudiler'in günahlarını cezalandırdı (63:5; 59:16). İsa Mesih, tek başına dünyanın günahlarını ödedi (İbraniler 10:10-12). Dünyanın sonunda da Tanrı tek başına günahıtan öç alacaktır (Vahiy 14:14-20). Tek başına «... ölümün güçlü egemenliğini kendinde bulunduranı, yani iblisi ölümüyle ez»di (İbraniler 2:14). Bununla birlikte «başkanlıkları ve yetkileri kendi aracılığıyla soyup soğana çevirdi. Onları açıkça sergiledi, çarımıhta yengi kazanarak onlara üstün geldi» (Koloseliler 2:15). Ruhsal yengi kazanmak için hiçbir insanın gücü ve kutsallığı yeterli değilken Tanrı, **tek başına, yalnız kendi gücüyle ve kendi kutsallığıyla** yengiyi kazanır. «Rabbin sözü şudur: Kudretle değil, kuvvetle değil, ancak Benim Ruhumla, orduların Rabbi diyorum» (Zekarya 4:6).

yanımda kavimlerden kimse yoktu: Günahıtan öç almak için tüm ulusların arasından Tanrı'ya yardım edecek hiç kimse yoktu. Nedeni: Herkes kutsallıktan yoksundur. Bir insan Tanrı'ya yardım etseydi bile, kendisinden öç aldığı kişi başkaldırıp «Hey, sen ne yapıyorsun? Bizim gibi sen de günahlısın. Bizden öç almaya hiç hakkın yok» diyebilirdi. Onun için öç almak Kendisinde günah Bulunmayan'ın görevidir. Yalnız Tanrı kurtulmalıkla kurtarabildiği gibi (63:4) yalnız O öç alabilir.

onların kanı giysimin üzerine sıçradı: Ta Yakup'un günlerinden Şilo'nun (İsa Mesih'in) giysilerini şarapta ve kaftanını üzümlerin kanında yıka»yacağı biliniyordu (Tekvin 49:11; Yereya'nın Mersiyeleri 1:15; Yoel 3:13; Vahiy 19:15). Giysilerinde düşmanlarının kanı Kendi kanıyla karıştı.

Giyisilerim kana daldırılmış olarak durdum;
Düşmanlarımdan damarlarımdan damlayanla yengimi yazdım.

(N.F., Bay Norris'ten esin alarak, 06.10.93)

bastım, yoktu, çiğnedim, aldım, sıçradı, kirlettim: Gelecekteki olayı peygamberlik etmesine karşın, diyalogun gerektirdiği gibi fiiller geçmiş zamanda yazılır.

63:4 çünkü: İsa Mesih'in düşmanını yok etmesi için gerekçesi şimdi bildirildi (Tsefanya 3:8).

öç alma günü: Adil Tanrı, kutsallığına karşı günah işleyenlerden ve özellikle günahın babasından öç almalıdır (61:2). Bunu sonuçlandırmak için Tanrı'ya bir «gün» yeter. Bu günün tarihi daha bildirilmese de, Tanrı'nın yüreğinde belirlenmiştir.

fidyeyle kurtardıklarımın yılı gelmiştir: Bir yandan Tanrı, öğ alma gününün ağırlığını taşır. Öte yandan Mesih, inanlılarını kurtarabileceği kayra yılına sevinir. Ona sığınmış olanlar, **O'nundur** (63:8). Çok sevinerek «Kurtardıklarımın yılı gelmiştir» der.

gün, yıl: (34:8; 61:2). Öğ alma günü bitince, kurtuluş yılı başlar.

63:5 baktım ki, yardımcı yoktu: Yeniden bir antropomorfizmle karşılaşılır. Tanrı, yardım aramış ve beklemiş gibi gösterilir. Yardım eden bulamayınca şaşırıldığı bildirilir (63:9'da da Tanrı'nın sıkıntı duyması da bir antropomorfizmdir; 59:16 ile karşılaştırın).

kendi bazum bana kurtuluş getirdi: Kendi kolundan başka hiçbir şey Tanrı'ya gerekmez (59:16; Mezmur 98:1). Tanrı yerinden kalkarsa düşmanları kaçar (Mezmur 68:1).

kızgınlığım Bana o destek oldu: Bu ayet, bir sözcük dışında 59:16 ayetinin aynısıdır. O ayette Tanrı'nın doğruluğu, bu ayette kızgınlığı Kendisine destek oldu.

63:6 kavimleri öfkemde çiğnedim: Tanrı'ya karşı direnip O'nun sunduğu Kurtuluş'u kabul etmeyen her halk, O'nun öfkesiyle çiğnenecektir. Beyaz ata binmiş olan «yengi kazanmaya gitti» (Vahiy 6:2). «Çiğnedim. Kırdım. Kanlarını yere akıttım.» Tanrı'ya inanmayanlar için ne korkunç sözler! Kalkmak için olanak bırakmayan bir yıkım belirtilir (Vahiy 19:11-21).

kanlarını yere akıttım: Babil, kutsalların kanıyla ve Mesih'e tanıklık etmiş olanların kanıyla sarhoş oldu (Vahiy 17:6). Kutsalların kanını akıtanların başına aynı ceza gelecektir.

63:7-14 Bu parça saf ve yalın yüceltme sözüyle açılır. Tanrı kayrası, acıması ve sevgisi için övülür (63:7-9). Sonra İsrail'in günahlarını Tanrı'nın iyiliğiyle karşılaştıran tarihsel bir özet verilir. İyilikbilirlik ve sevinç, bu parçanın tonunu niteler (63:10-14).

63:7 Rabbin inayetleri, hamdleri, inayetlerinin çokluğu, merhametleri: (55:3; Mezmur 89:1). Yeşaya, Tanrı'nın iyiliğini tekil sözcüklerle sınırlandıramadı!

İsrail evine olan büyük iyiliği anayım: Tanrı iyilik yapar, çünkü özniteliği iyiliktir. Yeşaya, Tanrı'nın iyiliğini anarken yalnız mıydı? İsrail günahlarına o denli batmış mıydı ki, Tanrı'yı övmek isteyen, gönül borcunu bilen kişiler bulunamıyordu? Yaşamın her anı Tanrı'nın kayrasına, acımasına, sevecenliğine, armağanlarına tanıklık eder. Davut şu uyarıda bulundu: «[Tanrı'nın] tüm iyiliklerini unutma» (Mezmur 103:2). O'nun iyilikleri ne zaman unutulur?

1. İyiliklerin Tanrı'dan geldiği bilinmeyince
2. İyiliklerin Tanrı'dan geldiğini düşünmeye zaman ayırmayınca
3. Tanrı sevgisini kanıtlayan büyük belirtileri görmeyince ve küçük belirtileri saymayı unutunca
4. Büyük ve «küçük» iyilikleri için Tanrı'ya şükretmeyince
5. Sıkıntı sırasında düşünceleri Tanrı'nın iyiliğine yöneltmeyince

Tanrı'nın kayrasını anmanın iki yönü vardır:

1. Kişinin, Tanrı'nın kayrasını aklına getirmesi (Mezmur 84:11; Romalılar 8:32; 2. Korintliler 9:15)
2. Kişinin, Tanrı'nın kayrasını başkalarına anımsatması

bize, İsrail evi: «Biz» Yeşaya'nın çağdaşlarıdır. «İsrail evi» tüm çağlardaki Yahudiler'dir.

63:8 benim kavimdir: Musa zamanındaki firavun, düşmanca bir tutumla İsrail'in kavim niteliğinden söz etti (Çıkış 1:9,10). Tanrı ise, İsrail'den Kendi kavmi olarak söz etti (Çıkış 3:7).

hile etmez oğullardır: Hile etmez sözü, «her zaman Tanrı'ya bağlı kalan, tanrısızlığa ya da yalancı ilahlara kapılmaz» anlamına gelir (Mezmun 44:17'de aynı söz kullanılır). 63:7'de Tanrı kayrası, iyiliği ve acıması için yüceltili. O, yaratıklarına acır, sonsuz sevgi, sabır ve yardım sağlar. Karşılık olarak insanlardan ne bekler? Tanrı kayrasıyla rahata erenlerden şunları bekler:

1. Bir çocuğun babasını sevdiği gibi Tanrı'yı sevmelerini
2. İstemini bildirirken ilgilerini bütünüyle Tanrı'ya yöneltmelerini
3. Günahıtan bağışlanmayı kabul etmelerini
4. O'nunla yaşamlarını gün günden paylaşmalarını
5. Tanrı'nın çocukları olduklarını kanıtlamalarını
  - a. Özyapılarının doğruluğuyla,
  - b. Boyun eğme ruhuyla,
  - c. Kutsal yaşam düzeniyle ve
  - ç. Tanrısal görevleri güvenilirlikle yüklenerek

Ne acı bir durum! İsrailoğulları, tarihleri boyunca ne kadar «Rabbin bütün söylediklerini yapacağız ve dinleyeceğiz» dedilerse de (Çıkış 24:7) hileyle davrandılar! Tanrı, İsraililer'in atalarıyla antlaşma yaptı. Bu antlaşmanın mirasçıları olduklarına göre (Haberciler'in İşleri 3:25), gerçeği güvenilirlikle temsil edecekleri beklenirdi. «Gerçeğe bağlı kalmayan» ve «kendisinde gerçek» olmayan şeytandır. «Yalan söylerken içinde bulunani söyler. Çünkü yalancıdır ve yalanın babasıdır» (Yuhanna 8:44). İsrailoğulları ve yalan söylen herkes, kendilerinin kiminle ilişkide bulduklarına ilişkin çok olumsuz bir bilgiyi vermektedir!

onlara Kurtarıcı oldu: 63:9'da da okuyoruz «Yüzünün meleği (Matta 18:11) onları kurtardı; sevgisinde ve acımasında onları kurtulmalıkla kurtardı» (43:1; 44:22,23,24; 48:17,20; 50:2; 51:10; 52:9; 54:5,8; 59:20; 60:16; 63:4, v.s.; Titus 3:4-6). Tanrı, dünyanın kuruluşundan önce insanları günahıtan kurtarmayı kararlaştırdı (Efesliler 1:3-5).

63:9 bütün onların sıkıntısında O sıkıldı: İbranice'de bu cümlede bulunan bir sözcük iki türlü okunabilir; bir okunuşuyla «ona», diğer okunuşuyla da «değil» anlamına gelir. İlk okunuşta «Tüm sıkıntılarında O'na sıkıntı vardı», ikincisinde ise «Tüm sıkıntılarında sıkıntı yoktu» olarak okunur. İkinci biçim şu anlama gelir: Sıkıntılarında Tanrı'nın kayrası onlara o denli yardım etti ki, sıkıntıları oldukça hafiflenmişti, sanki yokmuş gibiydi (Romalılar 8: 18; 2. Korintliler 4:17). Ne var ki, Türkçe'de olduğu gibi genellikle ilk biçim yeğlenir.

Şaşılacak şey! Kutsal Yazı'da Tanrı'nın acıması, sevecenlik ve haksızlığa karşı öfke duyması kaydedilir. Bu duyguların her biri sancı doludur. Tanrı'nın insanlara karşı sevgisi ne derin! O halkının acısına ortak olur! (63:5'le ilgili nota bakın; Hakimler 10:9,16; İbraniler 4:15; Yeremya 31:20; Hoşea 11:8).

1. Kötülerin eline düşerek ezildiklerinde
  - a. Tanrı, Mısır'daki çocuklarının iniltisini duydu (Çıkış 2:23,24; 3:7,17). İsrail'in sıkıntısı Mısır'da başladı (Tekvin 14:13). Yusuf'u tanımayan firavun tahta çıkınca durumları ağırlaştı (Çıkış 1:8). Tanrı'nın İsrail'e acıması, Çıkış kitabını niteler.
  - b. Tanrı, halkına yapılan adaletsizliği sanki Kendisine yapılmış gibi sayar (Tesniye 32:43; Yeremya 51:33-36; Hezekiel 25:12-14).

[c. Tanrı, diğer ulusların sıkıntısını da paylaşıyordu (16:11; Yeremya 48:36).]

2. Kendisi İsrailiiler'i sıklıkla düzene soktuğunda (2. Tarihler 36:14-16; Hezekiel 18:32; Hoşea 11:8).

Tanrı bağılıları, O'nun insanlarla yakınlık duyduğundan ders alabilir:

1. Mesih inancısı, Tanrı'nın öğrettiği gibi sorunların ardındaki günahı anlar ama sorunluyu kayırır (Romalılar 15:1; Galatyalılar 6:2).
2. Mesih inancısı, Tanrı'nın sorunlar aracılığıyla Kendi amaçlarını oluşturduğundan kuşku duymayarak, sorunluyu imanla Tanrı'ya izlemeye yöreklendirebilir.

yüzünün meleği: Bu deyim yalnız bu ayette bulunur. Tanrı'nın meleği ya da Rabbin meleğiyle özdeş olduğu düşünülür (Tekvin 16:7; Çıkış 14:19; Hakimler 13:3; Haberciler'in İşleri 27:23).

kurtardı: Bu ayette sözü edilen kurtuluş, büyük olasılıkla İsrail'in Mısır'dan kurtuluşudur (Çıkış 6:6; 15:13; Tesniye 7:8, v.s.), çünkü o «eski günlere» özgüdür.

Sevgisi ve acıması: Tanrı'nın sevgisi ve acıması, İsrailiiler'i ve ulusları kurtulmalıkla kurtarmasının nedenleridir (Tesniye 7:6-8).

bütün eski günlerde onları taşıdı: (40:11; 46:3,4; Çıkış 19:4; Tesniye 32:11; Haberciler'in İşleri 13:18)

63:10 ama onlar asi oldular: (Tesniye 32:5,6; Mezmur 78:40; 95:8-10; Nehemya 9:16,17,26,29; Haberciler'in İşleri 7:51; Efesliler 4:30; İbraniler 3:10)

1. Sina Dağı'nda altın buzağı yaptılar (Çıkış 32:1-6).
2. Meriba'da Tanrı'ya denediler (Çıkış 17:1-7; Sayılar 20:24).
3. Şittim'de Moab kızlarıyla zina ettiler (Sayılar 25:1-3).
4. Hakimler döneminde Tanrı'ya izlemediler (Hakimler 2:11; 3:7,12; 4:1; 6:1; 8:33; 10:6; 13:1).
5. Kral istediler (1. Samuel 8:5,19,20).
6. Yeroboam'ın yöneticiliği altında on oymak Yahuda'dan ayrıldı ve Yeroboam, Dan ile Beytel'de iki altın buzağı ilah olarak dikti (1. Krallar 12:27-33).
7. İsrail, sürgüne gönderilmelerini gerektiren yoğun suçlar işledi (2. Krallar 17:23).
8. Yahuda Manasse, Yehoyakim, Yehoyakin ve Tsedekaya altında Tanrı'ya karşı başkaldırdı (2. Tarihler 36:5,9,11-12,14,16).

O'nun kutsal Ruhunu incittiler: Tanrı'nın üçlü birliği Eski Antlaşma'da da belirtilir. Kutsal Ruh'un yalnız bir «güç» olmadığı, bir kişi olduğu burada kanıtlanır, çünkü bir güç incitilemez (Efesliler 4:30).

Adı **Kutsal Ruh**'tur. Kutsal Ruh, Mesih inancılarında kutsallığı oluşturmayı amaçlar. «Kutsal» adı, bunu açıklar. İnanlı Kutsal Ruh'un tanrısal nitelikleri onda oluşturmasına izin vermezse, Tanrı'ya yaşamıyla yüceltmezse, O incitilir. Kutsal Ruh inancılığı zorlamak istemez, inancılığın O'nunla gönüllü olarak ortak çalışmaya girmesini ister. Mesih inancılığı, kişiliğini ve yeteneklerini Kutsal Ruh'tan esirgerse, O'nun çalışmasını engeller. Tembel bir inancılığın ruhsal bahçesi, çaba göstermeyen bahçıvanın bostanına benzer: Diken ve çalı biter. Öte yandan, toprağı ayıklar ve tohum eker, yabansı otları söker, bitkileri gübreler ve kazığa bağlarsa, çiğ, yağmur ve güneş işin geri kalanını yapar. İnanlıların ürünsüzlüğünün nedeni, cennetten yağmurun yağmayışı ya da

Kutsal Ruh'un aralarında bulunmayışı değil, inanlıların kendilerine düşeni yapmamalarıdır (Hoşea 10:12), kendilerini Kutsal Ruh'tan esirgeyerek O'nu incitmeleridir.

incittiler: (Mezmur 78:40,41)

O da değişip onlara düşman oldu: Tanrı'nın İsraililer'e gösterdiği baba sevgisinin benzeri yoktur (46:3,4). Tanrı'nın İbrahim'le yaptığı antlaşmayla İsrail O'nun çocuğu oldu. Bir antlaşmanın iki tarafı, ikisinin de karşılıklı vaatlerini bildirdikleri maddeleri vardır. Bir taraf antlaşmayı bozarsa, öbürü vaat ettiği maddeleri yerine getirmek zorunda değildir. Ne var ki İsrail'in Tanrı'yla ilişkisi, kutsallık temeline dayanıyordu. Kutsallık Tanrı'nın bir niteliği olduğu gibi, halkın da niteliği olacaktı. Bunu gerçekleştirmek için Kutsal Ruh sürekli işlemekteydi (Nehemya 9:20). Ne yazık ki, İsraililer çoğunlukla Kutsal Ruh'la çelişki içinde bulunuyordu (Hakimler 2:6-10). Onların tutumu, Tanrı'nın onlara baba yüzünü göstereceği yerde yargı yüzünü göstermesini gerektiriyordu.

Tanrı'nın belki Mesih inanlılarına da düşmanca davrandığı düşünülebilir. Şunlara benzer durumlara izin verdiği için inanlılara karşı durduğu sanılabilir:

1. Ruh sıkıntısı, yaşamın anlamından kuşkulama, tekdüzelik
2. Tasarıların gerçekleşmemesi, yenilgi korkusu
3. Yas
4. Başkalarının oluşturdukları yara, eleştiri, dedikodu, v.b.

Ne var ki, Tanrı varmak istediği amacı önceden bilir. Gereksiz zorluklara izin vermez. Kuşkusuz O'nun bağlıları için bina edici, sağlık verici gerekçeleri vardır. Tanrı, inanlıların O'na en yakın paylaşımına bağlanmalarını, sundukları hizmette en değerli ürünleri vermelerini amaçlar.

İsraililer, Tanrı'nın düşmanlarına ne yaptığını kaç kez kendi gözleriyle görmüşlerdi (Tesniye 32:43; Yeremya 51:33-36; Hezekiel 25:12-14). O'nun düşmanı olmaktan nasıl korkmadılar?! Tanrı, İsraililer'in düşmanı olmakta haklıydı (Nehemya 9:33-35; Yeremya 30:14; Yeremya'nın Mersiyeleri 2:4,5).

kendisi onlarla cenkleşti: Tanrı seçtiklerine karşı ve onların düşmanı Babil için savaştı. Sevdği Yerusalem kentini Babil kralının eline verdi (Yeremya 34:2).

63:11 kavim ... andı: Kimin andığı, İbranice metinden anlaşılmaz. Tanrı, Yeşaya ya da İsrail halkı olabilir. İsrail halkı ya da onun adına konuşan Yeşaya en uygun seçeneklerdir.

çoban: Çoban, ya Musa ya da Tanrı yüzünün (huzurunun) meleği (63:9) olabilir.

63:11-14 eski günleri, Musa'nın günlerini andı: Kutsal Yazı'da Tanrı'nın Musa'nın eliyle yaptığı olağanüstü işler sık sık anımsatılır (Nehemya 9:5-31; Haberciler'in İşleri 7:2-50).

1. Tanrı, Musa'nın eliyle İsraililer'i denizden çıkardı (63:11; Mezmur 78:13; 106:9).

Musa, kayınpederi Yetro'nun sürülerine bakarak çobanlığı öğrenmişti (Çıkış 3:1). Sonra İsrailoğullarına çoban oldu. Musa yaşamını sürüsü için vermemesine karşın, yine de halk için birçok özveride bulundu. Çobanlığı açısından İsa Mesih'in bir ilkörneği idi (Yuhanna 10:11).

2. Tanrı, İsraililer'in aralarına Kutsal Ruh'u verdi (63:11; Haggay 2:5).

Kutsal Ruh Musa'ya, İsraililer'e yol göstermek, onları eğitmek (Nehemya 9:20) ve Kutsal Yazı'yı yazmak için verildi (2. Petrus 1:20,21). Sonradan Kutsal Ruh, halkı yönetirken Musa'ya yardım edecek yetmiş adama da verildi (Sayılar 11:16,17).

3. Tanrı yüceliğinin kolunu Musa'nın sağında yürüttü (63:12; Çıkış 13:21; 14:21,24; 15:6; 23;20,21).
4. Tanrı, Kendisine sonsuz ad yapmak için suları yardı (63:12,14; Çıkış 14:21; 15:11-16; Nehemya 9:11; Mezmur 78:13).
Tanrı'nın amacı, Mısır'da mucizelerin tümünü oluşturmakla [ve yaptığı başka her şeyde, 43:7] Kendi adını yüceltmektir] (Çıkış 9:16). Tanrı'nın adını yüceltmek, O'na inananların da amacı olmalıdır (1. Korintliler 6:20).
5. Tanrı, İsraililer'i enginlerin içinden geçirdi, onları çölde sürçmekten korudu (63:12-14; 2. Samuel 7:23).
Tanrı halkına bir yol açarsa, onlara o yolda kılavuz olur.
6. Tanrı'nın Ruhü İsraililer'e, vadiye inen hayvan sürüsü gibi çöldeki gezintilerinde rahat verdi (63:14; 40:10; Çıkış 33:14; Tesniye 3:19,20; 12:9,10; Yeşu 1:13; 22:4; Nehemya 9:25; Mezmur 23:2; Yeremya 31:2).
İsrail'in Sina yarımadasından Kenan yöresine geçişi, bir hayvan sürüsünün dağdaki yazlık otlaklarından güvenlik içinde kışı geçireceği vadiye inişine benzetilir. Bu da Tanrı'nın Mesih inanlılarını günaha kölelikten kutsallığın rahatlığına ulaştırma isteğini anımsatır (İbraniler 3:7-4:11).

63:14 Rabbin Ruhü onlara rahat verdi:

1. Rabbin Ruhü, Mesih inanlısının içindedir: İnanlının gerçeğe yöneltileceğine (Yuhanna 16:13) ve Tanrı'nın benzerliğinde değişeceğine ilişkin güvencesidir (Galatyalılar 4:19).
2. Rabbin Ruhü Mesih inanlısının yanındadır: İnanlının Tanrı açısından başarılı olacağına ilişkin güvencesidir (11:2).
3. Rabbin Ruhü Mesih inanlısının arkasındadır: İnanlının korunma ve güvenlik açısından güvencesidir.

Kutsal Ruh'un hizmetini açıklamak için şu simgeler kullanılır:

1. Su (Yuhanna 3:5)
  - a. Güçlendirir, tazeler (41:17,18; Mezmur 46:4).
  - b. Ürün sağlayandır (27:3,6; 44:3,4; 58:11; Mezmur 1:3).
  - c. Bedelsiz verilir (55:1; Yuhanna 4:14; Vahiy 22:17).
  - ç. Temizler (Hezekiel 16:9; 36:25; Efesliler 5:26; İbraniler 10:22).
  - d. Bol bulunur (2. Tarihler 32:4; Yuhanna 3:23).
2. Ateş
  - a. Aydınlatır (Çıkış 13:21; Mezmur 78:14; Zekarya 4:1-6).
  - b. Sınır, araştırır (Tsefanya 1:12; 1. Korintliler 2:10).
  - c. Arındırır (4:3,4; Malaki 3:2,3; 1. Petrus 1:7).
3. Rüzgar
  - a. Güçlüdür (1. Krallar 19:11; Haberciler'in İşleri 2:2).
  - b. Güçlendirir, tazeler (Hezekiel 37:9,10,14).
  - c. Bağımsızdır (Yuhanna 3:8; 1. Korintliler 12:11).
4. Yağ
  - a. Kutsar (61:1; Çıkış 29:7; 30:30; İbraniler 1:9)
  - b. Avutur, yatıştırır (61:3).

- c. Aydınlatır (Matta 25:3,4; 1. Yuhanna 2:20,27).
- ç. Sağlık verir (Luka 10:34; Vahiy 3:18).
- 5. Yağmur ve çiğ (Mezmur 72:6)
  - a. Nasıl oluştuğu gözle gözlemlenemez (2. Samuel 17:12 ile Markos 4:26-28).
  - b. Güçlendirir, tazeler (18:4; Mezmur 68:9)
  - c. Bol bulunur (Mezmur 133:3).
  - ç. Ürün sağlar (Hezekiel 34:26,27; Hoşea 6:3; 10:12; 14:5).
- 6. Güvercin (Matta 3:16)
  - Aldatısızdır (Matta 10:16 ile Galatyalılar 5:22)
- 7. Bir ses (6:8)
  - a. Konuşan (Matta 10:20)
  - b. Uyarıcı (İbraniler 3:7-11)
  - c. Yol gösteren (30:21 ile Yuhanna 16:13)
- 8. Mühür (Vahiy 7:2)
  - a. Yetkilendirir (Yuhanna 6:27).
  - b. Korur (2. Korintliler 1:22; Efesliler 1:13,14; 4:30)

63:15 Sürgün dönemi için hazırlık olarak İsrailoğullarına, vaatler nasıl önceden bildirildiyse, dualar da önceden öğretildi. Örneğin, bu ayetten başlayarak 64. bölümün sonuna dek Yeşaya'nın yüreğinden sürgün dönemi için bir dua taşar. Yeşaya, Tanrı'nın İsrail'e yeniden acımasını, O'nun İsraililer'i kendilerinden (63:17) ve düşmanlarından kurtarmasını (63:18-19) rica eder. Yeşaya'nın duada dile getirdiği ulusseverlik yalanlanmaz, ama bunun arkasında Yeşaya'nın Tanrı'ya yönelik güveni vardır: Yahve seçtiklerini Kendisi'ne sıkı bir bağla bağladı, bu nedenle de Yeşaya Tanrı'nın İsrail'e acıyacağına iman etti. Dua üçe bölünür: 1. İstekler, 2. Yakarışlar, 3. Yalvarışlar.

1. İstekler

- a. Göklerden bak (63:15; 18:4; Mezmur 33:14).
  - 1). Tanrı insanlara yardım edecekse aşağıya bakmalı, alçakgönüllülükle onlara inmelidir. Tanrı ile insanlar arasındaki uzaklık ve insanların O'nun yardımını hak etmeyişi vurgulanır. Öte yandan başka bir yerde Tanrı'nın, O'na gerçekte seslenenlere yakın olduğu bildirilir (Mezmur 145:18). Demek ki, Tanrı'yla insanlar arasındaki uzaklık dua ile aşılır. Sıkıntı belirten bir iç çekiş bile, Tanrı'nın acımasına yol açabilir.
  - 2). Tanrı, kutsallığının ve yüceliğinin konutundan (57:15; Tesniye 26:15; 2. Tarihler 30:27; Mezmur 80:14) olağanüstü gücünü göstermeye çağrılır (Mezmur 106:2; 145:4; 150:2). Bu konut olan cennette Tanrı'nın kutsallığı kutlanır (6:3; Vahiy 4:8).
  - 3). Tanrı'nın İsrail'le yakınlık duyması rica olunur (63:15; Yeremya 31:20).
    - a). Bir insanın/ulusun küçüklüğü, önemsizliği, onursuzluğu Tanrı'nın ona göstereceği ilgiyi azaltmaz.
    - b). Tanrı'nın verdiği sıkıdüzen, O'nun kişiyi kutsama amacına zıt düşmez. O'nun yaptığı her şey, babacan, son bulmaz sevgisiyle uyumdadır. Onun için karanlık saatlerinde Mesih inanlıların duaları işitilsin! «Göklerden bak!» Denenmiş ve yaralı yürek, Kurtarıcı'nın onu sıkıntı zamanında taşıyacağına, ruhsal sağlık vereceğine ümit bağlasın.

- b. Geri dön (63:17; Mezmur 90:13).

Tanrı'nın seçtiklerinin en korktukları şey, O'nun halkını sıkıdüzene sokması ve uzak kalmasıdır. Yalnız kendilerine kayrayla bakmasını değil, onlarla yakından ilişki kurmasını da isterler (Mezmur 51:11). «Kulları için» geri dönmesi için yalvarırlar. En günahlı dönemlerde bile Baal'a diz çökmemiş bir azınlık sürekli olarak vardı (1. Krallar 19:18; Romalılar 11:4).

2. Yakarışlar

- a. «Ya Rab, kendi yollarından bizi niçin saptırıyorsun» (63:17)?

İsrailliler hem yoldan saptıklarını itiraf ediyor hem de sapmalarından Tanrı'yı sorumlu tutuyorlardı! Eğer Tanrı onların çobanıysa (40:11; 49:10), yoldan sapmalarını neden engellemedi! İsrailliler, Tanrı'da hiçbir kötülük olmadığını ve kendilerinin suçlu olduğunu bilmelerine karşın O'nu sitem etmeye nasıl cesaret ettiler (Mezmur 92:15; 1. Yuhanna 3:5)? Eğer Davut gibi tüm yürekleriyle Tanrı'yı arasaydılar, «emirlerinden sapmamı Sen engelle» anlamına gelen bir duayı sunabilirdi (Mezmur 119:10). Ama İsrailliler'in Tanrı'yı arayışları gerektiği gibi değildi. Tanrı'nın, gerçeği geri çevirenleri kendi seçtikleri yolda bırakacağını nasıl unutmuşlar (Tesniye 11:26-28; Romalılar 1:18-24)?

- b. «Niçin Sen'den korkmayalım diye yüreğimizi katılaştırıyorsun» (63:17; 6:9,10)?

İsrailliler tarihe bakarak firavundan bir ders öğrenebilirdi (Çıkış 4:21; 7:3,13,14; 8:15; 9:12; 10:1). Kişi Tanrı'nın kayrasını hor görerek inatla onu sürekli çiğnerse, Tanrı o kişiden kayrasını esirger ve onu kendi yoluna teslim eder. Böylece önceden inanmamakta direnen kişi, artık inanamaz olur.

- c. Mirasları, kutsal kavmin (62:12; Tesniye 7:6) elinde az zaman kaldı (63:18; 64:10,11; Mezmur 74:6-8).

- ç. Tanrı'nın düşmanları tapınağını çiğnedi (63:18).

Tapınağın, Yerusalemler kentinin ve tüm ülkenin çiğnenmesi İsrailliler'in yüzündendi (Levililer 26:40,41). Ne var ki, İsrailliler sürgündeyken kendi evlerinin yerle bir oluşuna üzülüyorlardı. Tapınağın çiğnenmesi nedeniyle kaygı çekmeleri çok olumlu bir belirtiydi (64:10,11). Sürgünde bulunan Nehemya, Yerusalemler'in durumunu duyunca günlerce yas tuttu (Nehemya 1). Ezra'yla birlikte İsrail'e dönenler, her şeyden önce tapınağı yeniden kurdular ve en kısa zamanda sunuları sunmaya başladılar. Bunu ilk kez görenler, ilk tapınağı görenlerle birlikte ağladı (Ezra 3).

3. Yalvarışlar

- a. «Gayretin ve gücün nerede» (63:15)?

- b. Yüreğın bizi özlesin, bize acı (Matta 27:46).

- c. Babamız Sen'sin (63:16; 49:15; 64:8; Tesniye 32:6; 1. Tarihler 29:10; Mezmur 27:10; Yeremya 3:4).

İsrail Tanrı'nın ilk doğanı (Çıkış 4:22), Mısır'dan çağırdığı oğlu (Hoşea 11:1), beslediği ve büyüttüğü, özlediği ve acıyacağı oğullarıdır (1:2; Yeremya 31:20). Tanrı oğullarından saygı, onur ve sözdinlerlik bekler (Malaki 1:6; 2:10).

İbrahim ve İsrail (Yakup) İsrailliler'in ataları olmalarına karşın, onları şahsen tanımaz ve yardım edemez. İbrahim'in İsrailliler'in babası olması büyük bir onur sayılırdı (1. Tarihler 29:10; Matta 3:9; Yuhanna 4:12; 8:33,39; Romalılar 4:16). Ama Tanrı onlara Baba olmasaydı, İbrahim'le ilişkileri hiçbir değer taşımazdı. Bu duayı dile getiren kişi bu gerçeği kavrayabilmişti, ama İsa Mesih'in zamanında yaşayan İsrailliler bunu akıllarına bile getirmiyorlardı.

İbrahim, İsrail (Yakup): İbrahim, Yahudiler'in babası olarak bilinir. İshak'ın adı burada geçmez, çünkü onun tüm soyu antlaşma dışında olmasa da, Esau [Edom] antlaşmanın dışındadır. Öte yandan antlaşma Yakup'un tüm soyunu içerir.

ç. Kurtarıcımız Senin ismindir (63:16).

Kutsal Yazı'da Tanrı'nın bir adı olan «Kurtarıcı» ilk önce Eyup 19:25'te, sonra da Mezmur 19:14 ve 78:35'te geçer. Yeşaya'nın son bölümlerinde ise on üç kez kullanılır.

İsrail'in tarihi uzun bir kurtuluş zinciriydi. Tanrı onu Mısır'dan, Yeşu ve hakimler önderliğinde düşmanlarının elinden, Asurlular ve Babililer'den, Mesih aracılığıyla günahlarından ve dünyanın sonunda onları yok etmek isteyenlerden kurtardı/kurtaracak. Tanrı «goêl» adını boşuna taşımaz (59:20'yle ilgili notları inceleyin).

d. Bizi mirasçılarının olarak seçtin (63:17).

63:16 Babamız sensin: Kuşkusuz, Tanrı inanlıların Babası'dır. Bu güvenin iki etkisi görülmelidir:

1. Çocuklar Babaları'yla doğruluk ve sözdinlerlik ilişkisinde bulunmalıdır. Bu koşulun gerçekleşmesi için Mesih inanlısı yaşamını yoklamalıdır. Mesih inanlısının yaşamı, göksel Babası'yla doğruluk ve sözdinlerlik ilişkisi içinde olması için hangi açılardan değişmeli?

Tanrı'nın kaybolmuş oğulları sevmediği sanılmasın. Onlar eve dönünceye dek rahat etmez. Ne var ki, Tanrı'nın kayrasını tatmış kişi, O'nun gösterdiği iyiliği ayakları altında çiğnememelidir.

2. Tanrı'nın çocuklarına davranış biçimini inceleyerek Mesih inanlısı kendi çocuklarına aynı ilkelere göre davranmalıdır.

Örneğin, gerçeği ve doğruluğu öğretmeli ve savunmalı. Özveri ve sabır göstermeli. Sevgi ve saygı bildirerek, kişisel ilgi ve yeteneklerini değerlendirmelidir, v.s.

63:17 bizi niçin saptırıyorsun: Kişi Tanrı'ya boyun eğme ve güven tutumuyla yaklaşmalıdır. «Tüm dünyanın Yargıcı adalet yapmaz mı?» (Tekvin 18:25). Ne var ki, kişi zaman zaman arkadaşıyla konuşur gibi (Çıkış 33:11) Tanrı'yla tartışmaya gereksinim duyar (Mezmur 10:1; 13:1,2; 35:17-23; 44:18-26). Davut gibi Eyup de Tanrı'ya yakınmayı istedi. Ne var ki, Tanrı'nın Eyup'a saygı gösterdiği, onun konuşmasını doğru bulduğu yazılır (Eyup 42:8,9). Tanrı'yla saygılı bir biçimde tartışan, bunu kendi anlayışını geliştirmek üzere yaptığını, Tanrı'nın gerçeğe ve doğruluğa uygun bir biçimde etkin olacağına iman ettiğini kanıtlar. Ne var ki, Tanrı'yla tartışmak için tanınan özgürlüğün O'nda kusur bulmaya ve şikayet etmeye dönüşmemesine özen gösterilmelidir.

Tanrı her şeyi bilir. Sonsuz sevgiyle Seven'in, sınırsız bilgeliğine göre çocuklarına iyilik sağlayacağına kuşku yoktur. Tanrı bağlıları sabırsızlık etmesinler, kendilerinin Tanrı'dan bilge olduğunu sanmasınlar. Tanrı'nın girişimi geç görünse de, «gecikme» konusunda yarar sağlayan bir neden vardır. «Gücünüz susma ve güvenmeyle olur» (30:15).

63:19 üzerlerine ismin çağırılmamış olanlar gibi olduk: İsraililer günahlarını ve onun sonucunu itiraf etmeliydiler. Ulusların yalancı ilahlarına imrenerek onların iğrenç tutkularına kapıldılar. Öyle ki, Tanrı'nın adını ananlarla anmayanlar arasında hiçbir ayırım kalmadı. İsrail günahattan arındırılmış bir halk olarak ruhsal ve ulusal alanlarda güçlü olacağı yerde, diğer ülkeler gibi yenilgiye uğramış, Tanrı'nın adıyla çağırılmamış halklar gibi oldu. Bu durumdan üzüntü duyan İsraililer, gerçeği kabul etmek zorundaydılar.

Tanrı'nın adını anan kişi, Tanrı'yla birlikte bulunma, O'na boyun eğme isteğini dile getirir (43:7; 65:1; Tesniye 28:10; Yeremya 14:9).